

שריחביטחון המיועד שביעות רצון אמריקאית

היתה הפעילות הפוליטית שלו במסגרת תנועתו, חרות, על אש קטנה. הוא התמסר לפוליטיקה רק בתחילת שנות השבעים, והתקדמותו במסגרת סניף תל-אביב רב התככים של המפלגה היתה מהירה.

נץ מעולם אחר

א רנס, הנץ הקיצוני, הציג את מועי מדות בסניף נגד יוסף קרמרמן המנוח, שהיה האיש של עזר וייצמן ושל יעקב מרידור, ונחשב לאחד האנשים החזקים במפלגה. לארנס היתה הילה של איני טלקטואל ושל מדען, ובאותה תקופה לא היו רבים כאלה בתנועת החרות. הוא גבר על קרמרמן, ונבחר לכנסת השמינית כאיש הספסלים האחוריים של הליכוד. בין חברי הכנסת לא בלט ארנס ביותר, אך בנוף הצעקני למדי של הח"כים של חרות, הוא נראה ושמע כמו מישור מעור למ אחר.

ארנס אמנם אוהב את התדמית של האיש "חסר המרפקים" המתרחק מתככים פוליטיים ובו לקטנות כמו קידום אישי — מין "נץ אלגנטי" אך הוא הוכיח את כוחו במסגרת המאבקים הפנימיים. ערב צאתו לוושינגטון הוא עמד בראש קבוצת ח"כים נכבדה, שכללה אז גם את הח"כים יגאל כהן-אורגד, מיכאל קליינר, יוסף רום, מרים תעסה-גלור ודוד מגן. על-פי הערכות שונות (העולט הזה 2321) היתה קבוצה זאת השלישית בגודלה ב-תנועת החירות, וריכוזה לא פחות מ-8% מבין צירי מרכז התנועה. השגת מעמד כזה אינה אפשרית בתנועת החרות בלי "להים ידניים" במאבקי הכוח והמישרות הפוליטיים.

בינתיים ערק דוד מגן אל מחנהו של אריאל שרון — אך אין לדעת כיצד הוא ינהג עכשיו, כאשר לא נראה שהשותפות עם שרון עשויה להועיל לו הרבה. אנשי ארנס בחירות נמנים עם האגף הניצי ביותר בתנועה — ניצי לא פחות מהאגף של תומכי אריאל שרון. בעת שהותו של ארנס בושינגטון, נמנו אנשיו על

זה לאוירונאוטיקה בטכניון שבחיפה. כאן הוא עשה את היכרותו הראשונה עם תעשיית הנשק הישראלית. היה זה בתחילת שנות השישים, כאשר הכיר משה ארנס מרצה צעיר לאלק-טרונים, עוזיה גליל שמו, שסיפר לו על רצונו לפתוח בית-מלאכה לרכיבים אלק-טרונים. למשה ארנס היו ידידים רבי השפעה, הרמטכ"ל הראשון של צה"ל, יעקב דורי, הוא שהציע לו לעבוד ב-טכניון, ולא חלף זמן רב עד שהכיר ארנס את מפקדו היוצא של חיל-האוויר, האלוף במילואים דן טולקובסקי. ארנס ערך היכרות בין גליל ובין טול-קובסקי, והזיווג הזה הוליד את אחד הקונצרנים הגדולים ביותר של תעשיית הנשק הישראלית, טולקובסקי, שעשה באותה תקופה את צעדיו הראשונים ב-

בריגה — העבירו את המפעלים לארץ-ישראל, עקרה מישפחת ארנס, על מיפי-עליה, לארצות-הברית. משה ארנס, שכבר הגיע לגיל הגיוס, מצא את עצמו בחיל-ההנדסה האמריקאי. זה היה כבר לקראת סופה של מלחמת העולם השנייה, וארנס לא הספיק להשתתף במלחמה. אחר-כך הוא היה לנציב תנועת בית"ר בארצות-הברית, והתפקיד הזה מנע ממנו, בסופו של דבר, להשתתף במלחמה אחרת — מלחמת העצמאות הישראלית. ארנס הצעיר, שהיה בדרגה לישראל, קיבל את "דין התנועה", ובמקום להגיע לישראל הוא יצא בשליחות תנועתו ל-צפון-אפריקה. הריוויזיוניסטים הגיעו למס-קנה שאסור, "להפקיר" את היהודים ב-מארוקו, תוניסיה ואליז'יריה לטיפולם של שליחי מפא"י ומפ"ם בלבד, וצריך שתהיה

וכך נאמר באותה כתבה: "הוא היה בין המעטים שלא נרתעו מלהתריע בפומבי על "המתחל הגרעיני" של ישראל — החלטתו של דוד בן-גוריון ב-1959 להימנע מפיתוח נשק גרעיני ו-החלטתו של לוי אשכול, שנתמכה על-ידי ראשי הממשלה שבאו אחריו, להימנע מפיתוח אנרגיה גרעינית בכוחות עצמיים." (ידיעות אחרונות, 18 בפברואר). ארנס

היה מראשי המצדדים ב-פיתוחו של מטוס הליביא הישראלי.

לפני יותר משנה, כשהיה ארנס יו"ר ועדת-החוקי-הביטחון של הר-כנסת, הוא עשה מעשה נדיר, ופירסם

הנץ האלגנטי

חברה להשקעות של בנקדיסקונט, ביקש לפנות לכיוון של תעשיות מתקדמות. באותה תקופה, בהתחלת שנות השישים, התחילה להתמוטט הברית הצבאית שבין ישראל ובין צרפת, וישראל פנתה לבקש לה פטרון חדש — האמריקאים. טול-קובסקי וגליל מצאו להם שותפים אמ-ריקאים מתאימים: האחים דייוויד ולורנס רוקפלר. השותפות המרובעת הולידה את בית החרושת אלרון, שלימים הפך קונצרן ענק, בעל חברות-בת רבות, שרוב תוצרתו מופנית לתעשיית הנשק.

היה זה רק טבעי שהפרופסור הצעיר משה ארנס ימונה כחבר מועצת-המנהלים של הקונצרן.

אחר-כך התמנה ארנס לתפקיד בכיר בתעשייה האווירית של ישראל. במיפעל הזה — המיפעל הגדול ביותר של תעשיית הנשק הישראלית — מילא ארנס תפקיד של ראש חטיבת ההנדסה. במסגרת זאת הוא היה אחראי לפיתוחם של המטוסים הישראליים הראשונים מדגם ערבה, ואחר-כך עבר על פיתוח המטוסים המתקדמים יותר.

עבודתו בתעשייה האווירית הביאה לו גם את פרס ביטחון ישראל בשנת 1971.

בין העולים המיועדים גם נוכחות פוליטית של תנועת ז'בוטינסקי, שלושים שנים מאוחר יותר, היו להחלטה הזאת פירות של ממש, כשקולותיהם של עולי צפון-אפריקה הביאו את בגין לשלטון. ארנס בא לישראל רק אחרי שתמה ה-מלחמה. הוא לא היה סתם, "עולה חדש", כמו היהודים העקורים של אירופה או צפון-אפריקה. הוא היה נערי-תפנוקים אמ-ריקאי, בנו של תעשיין עשיר.

ארנס הצטרף לגרעין שהקים את מושב מבוא בית"ר, שמבחינות רבות היה ה-התנחלות הראשונה של גוש אמונים. ה-מתנחלים של מבוא בית"ר, שלא קיבלו טיוע מן השליטנות, התיישבו על הגבול, ולטשו את עיניהם אל מעבר לו. הם עסקו בפעולות-נגד פרטיזניות, שדדו עד-ריס של כפריים ערביים, והטרדו אותם. ההרפתקה הזאת לא נמשכה זמן רב. רעייתו של ארנס היתה בית"רית שרופה לא פחות ממנו — אבל החיים במדינת ישראל החדשה היו קשים לה. היא חת-ליטה ללדת את בנה בסביבה נוחה יותר ממבוא בית"ר, והווג ארנס חזר לארצות-הברית.

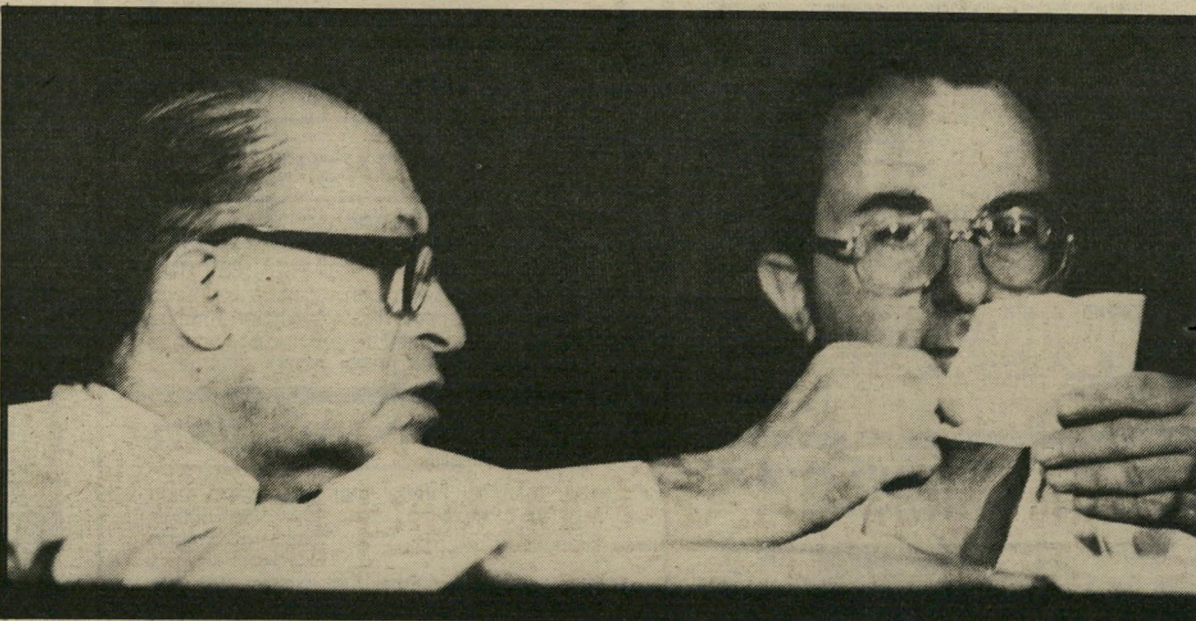
ארנס, שעוד לפני שירותו הצבאי ב-

מאמר מפרי עטו ביומן הארץ. באותה תקופה ניטש ויכוח ציבורי סביב פיתוחו היקר של מטוס הליביא, וזה היה נושא מאמרו של ארנס, שצייד בלביא במאמר היו מפורים רמזים רבים על התפקיד המיועד של הליביא אליבא דארנס. על החשיבות שמייחס ארנס לפיתוח מטוס הליביא הישראלי אפשר ללמוד מ-רמז נוסף, כאשר הוא מנה פעם את ה-סיבות לצערו על כך שלא קיבל בפעם הראשונה את הצעתו של בגין להתמנות לשר-ביטחון, אחרי פרישתו הרועמת של עזר וייצמן, אמר ארנס כי אילו היה הוא שר-ביטחון, היה פיתוח הליביא מתקדם במהירות רבה יותר.

ארנס, שהוא מהנדס אוירונאוטיקה על-פי השכלתו ותעשיין-נשק על-פי עיסוקו, במשך שנים רבות, יודע על מה הוא מדבר בתחום זה של התעשייה האווירית.

ההתנחלות הראשונה

וא נולד בשנת 1925 בליטא לתעשיין עשיר. אביו עקר לריגה שבליטביה.

עם בנין בוועידת חרות התקדמות מהירה

מעולם לא פורסם על מה, בדיוק, הוא קיבל את הפרס.

בכל אותה תקופה מילא ארנס תפקי-דים גם במועצות-המנהלים של חסי — תעשיות מחצבי ישראל, ושל חברת היד-רונאוטיקס, כאשר פרש, בתחילת שנות השבעים, מעבודתו בתעשייה האווירית, הוא החליט לנצל את המעורבות ואת הידע שלו בתעשיית הנשק גם לתועלתו הפרטית, ויסד את חברת הנשק טיבור-טיקט, שהוא שימש כמנהל.

כל עוד מילא ארנס תפקידים ב-תחום ההוואיה ועבד בתעשייה האווירית,

ארצות-הברית הספיק ללמוד במכון הטכ-נולוגי של מסצ'וסטס — אס-איי-טי הידוע — המשיך את לימודיו לתואר שני באווי-רונאוטיקה באוניברסיטת פאסאדינה שב-קליפורניה, ואחר-כך עבד במפעל אמ-ריקאי למטוסים. הוא היה מהנדס בפרויקט לפיתוח מנועי סילון בחברת קרטיס-רויט. אחרי שש שנים בארצות-הברית, הח-ליטו בני הזוג ארנס לשוב ולעלות ל-ישראל. הפעם היו תנאי החיים טובים יותר. בני העשירים מארצות-הברית ה-ש"תכנו בחיפה, ואחר-כך קנו להם וילה כסביון. משה ארנס קיבל מישרה כמר-

שם נמצאו כמה יהודים בעלי תעשיות. כאשר כותבים עכשיו את הביוגרפיה של שריחביטחון החדש, אוהבים לציין כי אביו, נענה לקריאה של מנהיג התנועה הריוויזיוניסטית זאב ז'בוטינסקי: הוא הוציא בהדרגה את עסקיו מלטיביה, אחרי שז'בוטינסקי הזהיר את יהודי אירופה מפני השואה המתקרבת. האמת היא אסורה הרבה יותר, הרבה יותר משחשש ארנס האב ומני השואה המתקרבת, הוא חשש מפני הבולשביקים המתקרבים מרוסיה השכנה. אך בשעה שמישפחותו כמו פרומי-צ'נקו ומושביץ — גם הם בעלי תעשייה